Saksframlegg

Saksgang:

Styre	Møtedato
Styret Helse Sør-Øst RHF	21. juni 2023

Sak 070-2023

Oslo universitetssykehus HF – oppstart konseptfase for samling av translasjonsforskningsinstitutter på Rikshospitalet

Forslag til vedtak:

1. Styret tar rapporten for prosjektinnramming til orientering og godkjenner at planlegging av Samling av translasjonsforskningsinstitutter på Rikshospitalet videreføres til konseptfase.

2. Styret gir administrerende direktør fullmakt til å godkjenne hovedprogram og hovedalternativ etter at steg 1 av konseptfasen er fullført. Samlet konseptfase legges fram for styrets behandling.

3. Administrerende direktør gis fullmakt til å utforme mandat for konseptfasen for samling av translasjonsforskningsinstitutter på Rikshospitalet.

4. Prosjekteierskap vurderes nærmere etter dialog med Oslo universitetssykehus HF, grunnet bygging tett på øvrige bygg på Rikshospitalet.

Hamar, 14. juni 2023

Terje Rootwelt
administrerende direktør

1 Hva saken gjelder

Oslo universitetssykehus HF har gjennomført en prosjektinnramming for prosjektet *Samlokalisering av translasjonsforskningsinstituttene*. Translasjonsforskning består av fire forskningsinstitutt, som ikke er omfattet av den delen av laboratorievirksomheten som flyttes inn i Livsvitenskapsbygget. Det var planlagt å samle store deler av laboratorievirksomheten på Gaustad i etappe 2. Som følge av at store deler av klinikk for laboratoriemedisin flytter inn i Livsvitenskapsbygget i 2026, er forutsetningene for nye laboratorier i etappe 2 endret. Det foreligger ikke lenger en plan for en samlet fremtidig plassering av de fire klinikkovergripende translasjonsforskningsinstituttene, hvorav tre av dem i dag ligger på Rikshospitalet og ett på Ullevål sykehus. To av disse fire translasjonsforskningsinstituttene ble planlagt inn i Nye Rikshospitalet i løpet av forprosjektfasen, som et makeskifte med intervensjonslaboratoriene.

Enkelte av alternativene i prosjektet har investeringsestimater over 100 millioner kroner. I henhold til gjeldende fullmakter fra sak 067-2021 *Revisjon av finansstrategi for Helse Sør-Øst* legges saken frem for behandling i styret i Helse Sør-Øst RHF for godkjenning av oppstart konseptfase.

2 Hovedpunkter og vurdering av handlingsalternativer

2.1. Bakgrunn og tidligere styrebehandling

Oslo universitetssykehus HF behandlet i sak 95/2020 *Samlokalisering av virksomhet med universitetet i Oslo i Nytt Livsvitenskapsbygg*.

Helse Sør-Øst RHF behandlet i styresak 069-2021 *Samlokalisering av deler av Oslo universitetssykehus HFs virksomhet med Universitetet i Oslo i Livsvitenskapsbygget* et forslag om å flytte deler av klinikk for laboratoriemedisin til det nye Livsvitenskapsbygget. Det ble ikke vurdert å være tilstrekkelig areal i Livsvitenskapsbygget til alle funksjoner, og i vedlegg 1 til styresaken vises hvilke funksjoner som innplasseres i Livsvitenskapsbygget. De fire translasjonsforskningsinstituttene inngår ikke.

Styret i Oslo universitetssykehus HF fattet i sak 16/2023 *Samlokalisering av translasjonsforskningsinstitutter på Rikshospitalet,* følgende enstemmige vedtak:

1. Styret gir sin tilslutning til at prosjektet videreføres til konseptfasen for utredning og valg av alternativ for samlokalisering av translasjonsforskningsinstitutter på Rikshospitalet. I konseptfasen utredes alternativene med utgangspunkt i det foreliggende utredningsarbeidet i prosjektinnrammingsfasen.

2. Styret ber administrerende direktør oversende saken til Helse Sør-Øst RHF for godkjenning av oppstart konseptfase.

Saken fremmes nå for å ha avklart plassering av forskningsinstituttene til detaljprosjektering av M-bygget i Nye Rikshospitalet starter ved årsskiftet 2023/24. Forut for det er det planlagt funksjonsgjennomganger. Dersom arealene skal omprogrammeres, bør program og arealbehov være avklart i oktober.

2.2. Prosjektutløsende behov

Store deler av laboratorievirksomheten til Oslo universitetssykehus HF var opprinnelig planlagt samlet på Gaustad i etappe 2. Ved etablering av Klinikk for laboratoriemedisin i Livsvitenskapsbygget ble dette endret, og innflytting av disse funksjonene skjer i 2026. Da det ikke er tilstrekkelig areal i Livsvitenskapsbygget til å samle all diagnostikk og forskning, har klinikk for laboratoriemedisin prioritert å samle funksjoner med størst potensiale for samordningsgevinster innenfor det tilgjengelige arealet. Forskningsseksjonene for immunologi og patologi ble ikke besluttet flyttet inn i Livsvitenskapsbygget, da det ble vurdert at disse har fordel av å ligge nært de kliniske avdelingene. Translasjonsforskning betegnes ofte som medisinsk forskning som bygger bro mellom grunnforskning og klinisk forskning - forskning som tar sikte på å omsette kunnskap fra basalfagene til praktisk anvendelse i pasientbehandlingen.

I dag er de fire forskningsinstituttene spredt på tre forskjellige steder på Rikshospitalet og Ullevål sykehus. De fire translasjonsforskningsinstituttene er alle relativt små enheter. Hver enhet har mellom 35-65 ansatte. En samlokalisering vil gi muligheter for mer effektiv organisering av forskningsmiljøene, og derved mer robuste enheter, bedre ressursutnyttelse faglig og administrativt, samt redusere investeringer i infrastruktur gjennom sambruk. Et større, mer robust translasjonsforskningsmiljø vil også føre til et tettere samarbeid med klinisk virksomhet og klinisk forskning, som vil bidra til kompetanseheving.

At translasjonsforskningsinstituttene samlokaliseres på Rikshospitalet og nær klinisk virksomhet resulterer i økt samhandling. Samlokaliseringen forventes å redusere arealbruk med 10-30%, avhengig av løsningsalternativ.

De fire forskningsinstituttene som skal vurderes for samlokalisering er:

- Institutt for eksperimentell medisinsk forskning (IEMF), Hjerte-, lunge- og karklinikken i HLK med 55 ansatte i 2022. Avdelingen er i dag på Ullevål.
- Institutt for kirurgisk forskning (IKF), Hjerte-, lunge- og karklinikken med 45 ansatte i 2022. Avdelingen er i dag på Rikshospitalet i A-bygget.
- Institutt for indremedisinsk forskning (IMF), Klinikk for kirurgi, inflammasjonsmedisin og transplantasjon med 65 ansatte i 2022. Avdelingen er i dag på Rikshospitalet i D-bygget og er planlagt inn i Nye Rikshospitalet i M-bygget, 9. eller 10. etasje.
- Pediatrisk forskningsinstitutt (PFI), Barne- og ungdomsklinikken med 35 ansatte i 2022. Avdelingen er i dag på Rikshospitalet i D-bygget og er planlagt inn i Nye Rikshospitalet i M-bygget 9. eller 10 etasje.

Alle de fire forskningsinstituttene driver utstrakt eksperimentell forskning på dyr. Det er derfor viktig med nærhet til avdeling for komparativ medisin IKF (forskningsdyr) som ligger i A-bygget på Rikshospitalet. Her vil også PET-MR scan for dyr bli installert om ikke lang tid. Både IEMF og IKF har fasiliteter for stordyrforskning. De har behov for umiddelbar nærhet til avdeling for komparativ medisin. Når IEMF flyttes ut fra Ullevål, vurderes det at komparativ medisin (KPM) ved Ullevål ikke lenger vil ha en funksjon der, og kan slås sammen med KPM ved Rikshospitalet. KPM Rikshospitalet har allerede fasiliteter i underetasjen i A-bygget.

2.3. Alternativer som skal utredes i konseptfasen

Ved ibruktakelse av Livsvitenskapsbygget frigjøres arealer i det eksisterende B- og A-bygget på Rikshospitalet. I tillegg pågår andre interne prosesser i Oslo universitetssykehus HF som også vil kunne frigjøre arealer i A-bygget og gi nye muligheter for samling av nevnte forsknings-institutter. Alternativene som er utredet i prosjektinnrammingen tar hensyn til dette.

Bilde 1 – Eksisterende Rikshospital og nye bygg. Nye Rikshospitalet markert i svart, J, M og N

Følgende alternativer er vurdert i prosjektinnrammingen:

A. 0+-alternativet
B. Alle fire institutter i A-bygget
C. Delvis samling i A-bygget (to enheter) pluss M-bygget (to enheter)
D. Hovedsakelig samling i A-bygget, med kontorer i B-bygget
E. Full samling i annet bygg på Rikshospitalet, eventuelt i nybygg

Alternativ 0+ innebærer at IEMF forblir på Ullevål og IKF forblir i A-bygget på Rikshospitalet. Som følge av makebytte i forprosjektet, flyttes IMF og PFI ut av D-bygget og inn i M-bygget når dette ferdigstilles.

Alternativ B forutsetter samlokalisering i eksisterende A-bygg på Rikshospitalet, der IKF allerede er plassert. IEMF, IMF og PFI forutsettes da flyttet inn i sammen med IKF.

Alternativ C innebærer delvis samling i A-bygget, ved at IKF opprettholdes i A-bygget og IEMF flyttes fra Ullevål og inn i A-bygget. IMF og PFI samlokaliseres i M-bygget som i 0+-alternativet.

Alternativ D innebærer at av instituttene hovedsakelig samles i A-bygget, men med noen støttetjenester i bygg B. Dette alternativet er relativt likt som alternativ B.

Alternativ E forutsetter samlokalisering av alle fire institutt et annet sted på Rikshospitalet, eventuelt i nybygg. Dette alternativet har ifølge Oslo universitetssykehus HF inngått som et kostnadsmessig sammenligningsgrunnlag for øvrige alternativer.

I prosjektinnrammingen til Oslo universitetssykehus HF er det således satt opp fire alternativ i tillegg til 0+-alternativet. Det foreslås å redusere dette til tre alternativer i tillegg til O+-alternativet ved at alternativ E, samling i annet bygg på Rikshospitalet, utgår. Det betyr at følgende alternativ utredes i konseptfasen:

A. 0+-alternativet
B. Alle fire institutter i A-bygget
C. Delvis samling i A-bygget pluss M-bygget
D. Hovedsakelig samling i A-bygget, men noen kontorer i B-bygget

Det anbefales at disse alternativene utredes videre i steg 1 av konseptfasen. I prosjektinnrammingen er det utarbeidet seks kriterier for valg av alternativ. De seks kriteriene Oslo universitetssykehus HF prioriterer er:

1. Nærhet til avdeling for komparativ medisin
2. Samling av komparativ medisin, inkludert PET-MR og operasjonsfasiliteter for store dyr (PET-MR for dyr blir etablert på Rikshospitalet om kort tid)
3. Utløsing av gevinstrealisering: felles spesiallaboratorier
4. Ytterligere synergi mellom translasjonsforskningsinstituttene
5. Nærhet til kliniske avdelinger
6. Ytterligere synergi med Klinikk for laboratoriemedisin i A-bygget

2.4. Økonomi

Investeringsestimat

Oslo universitetssykehus HF har utarbeidet investeringsestimater for alternativene som er vurdert basert på foreløpig kartlagt arealbehov.

Tabell 1 Investeringsestimater for alternativene utredet i prosjektinnramming

Alternativ	Styringsramme i mill. kroner
A: 0+	55
B: Alle fire institutter i A-bygget	111
C: Delvis samling i A pluss M (IEMF flytter inn i A og samlokaliseres med IKF. IMF og PFI flytter inn i M)	55
D: Hovedsakelig samling i A, pluss noe kontorer i bygg B	116
E: Full samling i annet bygg på RH, nybygg (Utgår)	332

Kostnadsestimatene er kvalitetssikret i etterkant av styrebehandlingen ved Oslo universitetssykehus HF, og i dialog med helseforetaket. Kostnadsestimatet for 0+ alternativet inneholder en oppgradering av dagens areal på Ullevål der ett av instituttene er, med tilhørende aktivitet på dyrestallen. Dyrestallen på Ullevål ligger i bygg 25 og kan ikke

flytte før IEMF har flyttet. Kostnaden for areal til IMF og PFI i M-bygget med 2 732 kvadratmeter inngår i kalkylen for nye Rikshospitalet.

Kostnadsestimat for alternativ B forutsetter samlokalisering i eksisterende A-bygg der IKF allerede er plassert, og legger til grunn 20 prosent reduksjon i arealbehov som følge av full samling, Det er vurdert behov for å utvide arealet med 4 308 kvadratmeter for å innplassere de tre resterende instituttene i A-bygget. Kostnaden innebærer en ombygging og oppgradering av eksisterende areal, og er av Oslo universitetssykehus HF vurdert til ca. 25 800 kroner per kvadratmeter, basert på nye erfaringstall fra ombygging av Oslo Cancer Cluster. Dette alternativet innebærer også en omprosjektering av arealene i M-bygget der to av instituttene nå er planlagt. Det er arealer til institutt for farmakologi som i stedet er vurdert inn i bygg M, i dette alternativet. Kostnaden med endret programmering av M-bygget antas å være lav da det er samsvarende funksjoner. Dette vurderes tidlig i konseptfasens steg 1.

Kostnadsestimat for alternativ C er omfatter flytting av IEMF fra Ullevål og inn i A-bygget på Rikshospitalet. Flyttingen av IEMF fra Ullevål til A-bygget ved Rikshospitalet er vurdert til ca. 55 millioner kroner. Det er lagt inn sum for ombygging av arealer for IEMF, 2 160 kvadratmeter med 25 800 kroner pr kvadratmeter.

Kostnadsestimat for alternativ D innebærer at virksomheten i hovedsak samles i A-bygget, men noe bruk av arealer i B-bygget. Arealbehovet er vurdert til 4 468 kvadratmeter og ombyggingen i eksisterende bygg er også her vurdert til ca. 25 800 kroner per kvadratmeter.

Gevinster og driftsøkonomiske beregninger
Det er foreløpig beskrevet gevinster knyttet til bedre ressursutnyttelse og mer effektiv organisering av forskningsmiljøene som følge av samlokalisering. Ny lokalisering på Rikshospitalet vil kunne gi kostnadsbesparelser og bedre dyrehelse da lokalene for dyreforskning på Ullevål har dårlig inneklima. Oslo universitetssykehus HF har kvantifisert årlige driftsgevinster ved samling av instituttene på om lag åtte millioner kroner. I tillegg anslås sambruk av utstyr å kunne redusere investeringer i vitenskapelig utstyr med om lag 20 millioner kroner over analyseperioden.

Krav til utredning av økonomiske konsekvenser i konseptfasen
I prosjektinnrammingen har Oslo universitetssykehus HF utredet overordnede investeringsestimater og driftsgevinster. Helse Sør-Øst RHF forutsetter at Oslo universitetssykehus HF utreder økonomi i henhold til tidligfaseveileder i konseptfasen. Det innebærer en oppdatering av investeringsestimatene, en konkretisering og kvantifisering av driftsgevinster og øvrige driftsøkonomiske effekter for alle alternativ og analyser av økonomisk bæreevne på prosjekt- og helseforetaksnivå, samt konkretisering av finansieringsplan for tiltaket.

2.5. Prosjekteierskap og avhengigheter til andre prosjekter

Prosjekteierskap vurderes nærmere etter dialog med Oslo universitetssykehus HF, grunnet bygging tett på øvrige nybygg på Rikshospitalet. I konseptfasen skal videre utredning belyse funksjonelle forhold, avhengigheter mot andre pågående prosjekter og investeringsbehov.

2.6. Forhold til tomt, regulering og vern

Prosjektet omfatter ombygging og endring i eksisterende bygningsmasse. Eventuelle reguleringsmessige forhold skal utredes i løpet av konseptfasen.

3 Administrerende direktørs anbefaling

Administrerende direktør vurderer at prosjektinnramming for prosjektet er gjennomført i tråd med *Veileder for tidligfase for sykehusbyggprosjekter* og kan videreføres til konseptfasen.

Store deler av laboratorievirksomheten til Oslo universitetssykehus HF var opprinnelig planlagt samlet på Gaustad i etappe 2. Ved etablering av Klinikk for laboratorietjenester i Livsvitenskapsbygget ble dette endret ved at innflytting av disse funksjonene skjer i 2026.

Translasjonsforskningsinstituttene utgjør i dag fire enheter hvorav tre er etablert på Rikshospitalet og ett på Ullevål. To av disse fire enhetene er allerede planlagt inn i Nye Rikshospitalet etappe 1 som del av M-bygget. Administrerende direktør støtter prosjektets mål om å øke samhandling og redusere arealbruken med 10-30 prosent, avhengig av løsningsalternativ.

Hovedbegrunnelsen for foreslått tiltak er et ønske om å styrke forskningen. Det er et sterkt ønske om samling i de aktuelle forskningsmiljøene. Tiltaket vil også hindre at IEMF blir igjen på Ullevål etter at det meste av laboratorievirksomheten samles i Livsvitenskapsbygget og reduserer behovet for areal i en senere etappe 2.

Administrerende direktør presiserer at valg av hovedalternativ må følge fremdrift for Nye Rikshospitalet og foreligge høsten 2023.

Det regionale helseforetaket skal, i henhold til gjeldende fullmakter fra sak 067-2021 *Revisjon av finansstrategi for Helse Sør-Øst*, behandle steg 1 av konseptfasen. Administrerende direktør ber om fullmakt til å godkjenne hovedprogram og hovedalternativ etter at steg 1 av konseptfasen er fullført, og anbefaler at styret får saken til behandling etter fullført samlet konseptfase.

Prosjekteierskap vurderes nærmere etter dialog med Oslo universitetssykehus, grunnet bygging tett på øvrige nybygg på Rikshospitalet.

Trykte vedlegg:

1. Sak 2023-16-00 Oslo universitetssykehus HF – Samlokalisering av translasjonsforskningsinstitutter på Rikshospitalet
2. Protokoll fra styremøte i Oslo universitetssykehus HF – 23. februar 2023
3. Sak 2023-16-01 Styringsdokument

Utrykte vedlegg:

- Ingen